

Texten ingår i Michael Löwys antologi [Marxismen i Latinamerika från 1909 till våra dagar](#)

De första stora latinamerikanska marxisterna

Den latinamerikanska socialistiska revolutionen *

José Carlos Mariátegui

Denna text ingår i ett dokument Mariátegui redigerade för en grupp aktivister i Lima (kärnan i det blivande kommunistpartiet) i diskussion med APRA och som knivskarpt och noggrant formulerar den socialistiska karaktär revolutionen i världsdelen måste ha, som enda realistiska alternativ till USA-imperialismens herravälde.

I detta de små revolutionernas Amerika, blir själva ordet revolution vilseledande. Vi måste återerövra dess betydelse, noggrant och kompromisslöst. Vi måste återta dess hela och tydliga innebörd. Den latinamerikanska revolutionen kommer varken mer eller mindre, att bli en etapp, ett skede i världsrevolutionen. Den kommer helt enkelt att vara den socialistiska revolutionen. Till denna benämning kan du i förekommande fall lägga vilka ord du vill: ”antiimperialistisk”, ”jordbruks-”, ”nationellt revolutionär”. Socialismen förutsätter, föregår och omfattar alla.

Bara ett socialistiskt Latinamerika eller Iberoamerika kan effektivt stå upp mot det plutokratiska, imperialistiska Nordamerika. Den kapitalistiska fria konkurrensens skede har tagit slut överallt och i alla avseenden. Vi befinner oss i monopolens tid, det vill säga imperiernas tid. De latinamerikanska länderna kommer för sent till den kapitalistiska tävlingen. De ledande ställningarna har redan slutgiltigt intagits. Dessa länders öde inom den kapitalistiska ordningen är enbart koloniernas. Språkens, folkgruppernas och andlighetens motstånd har ingen avgörande betydelse. Det är bara löjligt att fortsätta tala om kontrasten mellan ett anglosaxiskt och materialistiskt Amerika och ett idealistiskt Latinamerika, mellan ett blont Rom och ett bleksiktigt Grekland. De är bara ohjälpligt vanhedrade klyschor. Rodós myt kan inte längre – och har aldrig kunnat – beröra själarna på djupet på något meningsfullt sätt. Låt oss obönhörligen göra oss av med alla dessa nidsbilder av kopierade ideologier och platser, och på allvar och uppriktigt göra upp räkningen med verkligheten.

Det är klart att socialismen inte är en urfolksamerikansk lära. Men det är inte heller någon annan lära, eller annat system och kan inte vara det. Även om socialismen fötts i Europa, precis som kapitalismen, så är den varken särskilt eller i synnerhet europeiskt. Det är en världsomfattande rörelse som inte undgår något land som rör sig runt den västliga civilisationen. Med en styrka och med tillgångar som ingen civilisation tidigare haft, breder civilisation ut sig till hela världen. I denna världsordning kan och bör Urfolksamerika behålla sin egenart och stil, men inte en kultur utan flera. Våra nationers självbestämmande för hundra år sedan var beroende av Västvärldens historiska utveckling, som med koloniseringen obevekligt tvingade på oss sin takt. Frihet, Demokrati, Parlament, Folksuveränitet, alla dessa stora ord som våra företrädare rört sig med alltsedan dess, kom ur det europeiska repertoaren. Men historien tillmäter inte dessa män någon storhet för originella tänkesätt, utan utifrån hur effektivt och lysande de tjänade dem. Och de folk som tog täten i världsdelen var de som tog dem till sig fortast och på bästa sätt. Men folkens och världsdelenas ömsesidiga beroende och solidaritet var ändå på den tiden mycket mindre än idag. Socialismen finns till syvende och sist i den amerikanska traditionen. Historiens mest långtgående primitiva kommunistiska

* José Carlos Mariátegui, ”Carta colectiva del grupo de Lima” (Kollektiv skrivelse från Limagruppen), juni 1929, publicerad i *El proletariado y su organización* (Proletariatet och dess organisering) (Mexico City: Ed. Grijalbo, 1970, sidorna 119-21). Översättning Eva Björklund.

organisation är inkafolkens.

Vi vill verkligen inte att socialismen ska vara absolut, abstrakt, ointresserad av sakernas tillstånd, av den föränderliga och rörliga verkligheten, den ursprungliga tanken, konkret, dialektisk, verksam, kraftfull med rörelseförmåga. "Amauta"¹ är ingen förströelse, ingen lek för renläriga intellektuella: den bekänner sig till en historisk tanke, aktiv och mångfaldig, en samtida social rörelse. I kampen mellan två system, mellan två tänkesätt, tänker vi inte bara titta på, eller hitta på en tredje väg. Kompromisslös originalitet är en litterär och anarkistisk strävan. På vår fana skriver vi detta enda, enkla och storartade ord: socialism (med detta motto bekräftar vi vårt absoluta oberoende från tanken på en nationalistiskt småborgerligt och demagogiskt parti).

Översättning (från spanska): *Eva Björklund*

¹ Amauta är quechua och var lärarens eller en vis persons titel i Inkariket.